

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Součkové a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce **PhDr. J. P., CSc.**, zastoupeného Mgr. Jiřím Černým, advokátem se sídlem Na Příkopě 15, Praha 1, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 3. 11. 2005, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 2 Cad 105/2005, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 19. 4. 2006, č. j. 2 Cad 105/2005 - 43,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovaná **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalované ze dne 3. 11. 2005, byl žalobci (dále též „stěžovatel“) od 6. 9. 2005 přiznán starobní důchod podle § 29 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), ve výši 9831 Kč měsíčně. Žalovaná uvedla, že výše důchodu se skládá ze základní výměry, která činí 1400 Kč měsíčně a procentní výměry, která se stanoví procentní sazbou z výpočtového základu. V případě žalobce činí výpočtový základ 12 489 Kč, jeho výše odpovídá osobnímu vyměřovacímu základu 25 083 Kč, který byl zjištěn za roky 1986 až 2004. Procentní výměra ke dni vzniku nároku na důchod za 45 roků pojištění činí 67,50 % výpočtového základu, tj. celkem 8431 Kč měsíčně. Současně však uvedla, že výplata starobního důchodu žalobci nenáleží, neboť nesplnil podmínky pro výplatu starobního důchodu, protože pracuje v pracovněprávním vztahu sjednaném na dobu neurčitou.

V žalobě žalobce namítl nezákonnost napadeného výroku žalované v té části, že výplata starobního důchodu mu nenáleží. Žalobce poukazoval na nesprávný právní názor žalované spočívající v aplikaci § 37 odst. 1 zákona, k němuž neměla při svém rozhodování přihlídnout a výplatu dávek měla přiznat bez ohledu na znění § 37 odst. 1 zákona. K tomu uvedl, že považuje § 37 odst. 1 zákona, upravující souběh starobního důchodu s příjmem z výdělečné činnosti, za nepřipustný nástroj regulace práva občana na práci a na hmotné zabezpečení ve stáří, které ve svém důsledku diskriminuje důchodce v pracovněprávních vztazích a vede z jejich pohledu k ekonomicky nevýhodnému rozhodnutí, zda pracovat, či pobírat dávku důchodového pojištění. Zákon by měl implementovat právo na hmotné zabezpečení ve stáří obsažené v čl. 30 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a nikoli nepřímo regulovat pracovní trh. Omezení v přístupu k právu na hmotné zabezpečení ve stáří plynoucí z toho, že žalobci v důsledku souběhu starobního důchodu s příjmem z pracovního poměru na dobu neurčitou, nevznikl nárok na výplatu dávky podle § 37 odst. 1 zákona, považuje za nepřipustné a diskriminující.

Odkazem na prameny práva Evropské unie – Směrnici Rady 1999/70/ES, týkající se Rámcové dohody uzavřené organizacemi EOK, UNICEF a CEEP o pracovních smlouvách na dobu určitou a Směrnici Rady 2000/78/ES, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání, poukázal na tvrzený rozpor vnitrostátního práva s právem komunitárním. V případě takto nastalého rozporu byla žalovaná, jako vnitrostátní orgán členského státu Evropských společenství, povinna dotčené ustanovení zákona neaplikovat. Ustanovení § 37 odst. 1 zákona má podle žalobce ryze diskriminační povahu, neboť neodpovídá požadavku existence objektivních důvodů při uzavírání pracovních smluv na dobu určitou a neodpovídá požadavku rovného zacházení. Doplnil, že princip zákazu diskriminace, jenž dopadá na tento případ, je obecným principem práva Evropské unie.

Nesoulad a rozpor § 37 odst. 1 zákona shledal žalobce i s normami mezinárodního práva obsaženými v mezinárodních smlouvách, jež jsou součástí vnitrostátního právního řádu. Konkrétně odkázal na Dodatečný protokol k Evropské sociální chartě, vyhlášený sdělením Ministerstva zahraničních věcí č. 15/2000 Sb. m. s., Úmluvu o diskriminaci, publikovanou pod č. 465/1990 Sb., dále na další mezinárodněprávní dokumenty upravující práva seniorů, jako Zásady OSN pro seniory, přijaté rezolucí Valného shromáždění OSN č. 46/91, Kodaňskou deklaraci přijatou v Kodani roku 1995 a Chartu základních práv Evropské unie přijatou dne 7. 12. 2000. Tyto mezinárodněprávní dokumenty navíc mj. zakazují jakoukoli formu diskriminace a zavazují státy umožnit seniorům aktivně se účastnit života a vést důstojný plnohodnotný život. Žalobce skrze ně dovozuje, že § 37 odst. 1 zákona je s jimi formulovanými požadavky v rozporu a odporuje přijatým mezinárodněprávním závazkům. Neexistuje žádný relevantní důvod, proč by měl pracující důchodce uzavírat pracovní smlouvy na dobu určitou se všemi riziky a negativními dopady, aby nepřišel o výplatu dávky starobního důchodu. Prostřednictvím článku 10 Ústavy pak upozorňuje, že orgány veřejné moci, tedy i žalovaná, nemají aplikovat ta ustanovení vnitrostátního práva, jež svou povahou mezinárodnímu právu odporují, což žalovaná neučinila.

Posledním žalobním bodem poukazuje na nesoulad § 37 odst. 1 zákona s ústavním pořádkem České republiky, kdy došlo k zásahu do základních práv, zejména pak do práv chráněných čl. 1, 3, 4, 11, 26 odst. 3 a 30 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Ustanovení § 37 odst. 1 zákona nepřipustně zasahuje do základního práva žalobce na hmotné zabezpečení ve stáří a současně i do základního práva na práci. Tím, že zasahuje do práva svobodně uzavřít smlouvu a stanovit podmínky této smlouvy, rovněž zasahuje do svobody smluvní vůle. Ochrana svobody smluvní vůle je derivátem

ústavní ochrany vlastnického práva, z čehož dovozuje dotčení svého vlastnického práva podle čl. 11 Listiny. Kromě těchto zásahů do práv žalobce je aplikací § 37 odst. 1 zákona žalobci způsobována závažná újma a finálně poukazuje na rozdílnou diskriminační právní úpravu různých skupin zaměstnanců u souběhu příjmů z výdělečné činnosti a výplaty starobního důchodu, kdy podle těchto zvláštních právních úprav nelze sjednat pracovní poměr na dobu určitou a proto na ně omezení plynoucí ze souběhu podle podmínek vyjádřených § 37 odst. 1 nedopadá. S ohledem na tyto skutečnosti se žalobce domáhal, aby soud rozhodnutí žalované zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení.

Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 19. 4. 2006, č. j. 2 Cad 105/2005 - 43, byla žaloba žalobce jako nedůvodná zamítnuta. Soud především vycházel z odlišení nároku na dávku důchodového pojištění podle § 29 písm. a) zákona s nárokem na její výplatu podle § 37 zákona. Uvedl, že žalovaná nepochybila, když rozhodla, že nárok na dávku – starobní důchod – vznikl žalobci dne 6. 9. 2005 a k témuž dni mu byl přiznán starobní důchod ve výši 9831 Kč měsíčně. Současně podotkl, že nebyly vzneseny žádné námitky proti jeho výši. Nárok na výplatu již přiznané dávky důchodového pojištění v případě souběhu starobního důchodu s příjmem z výdělečné činnosti však nenáleží, pokud případný pracovní poměr není uzavřen na dobu určitou nepřesahující jeden rok. Uvedl, že nebylo sporu o tom, že sjednaný pracovní poměr žalobce je pracovním poměrem na dobu neurčitou. Proto žalovaná nepochybila ani v případě, kdy žalobci nepřiznala nárok na výplatu dávky již přiznané, neboť podmínky vážící se k výplatě přiznané dávky důchodového pojištění – pracovní poměr uzavřený na dobu určitou nepřesahující jeden rok – žalobce nesplnil. Podle soudu stanoví § 37 odst. 1 zákona podmínky pro výplatu přiznané dávky, za kterých může být přiznaná dávka důchodového pojištění pojištěnci vyplácena a za kterých nikoli.

Soud se vypořádal s namítaným rozporem § 37 odst. 1 zákona s ústavním pořádkem a jeho případným diskriminačním charakterem. Uvedl, že rozpor s čl. 11, 26 odst. 3 a 30 Listiny není dán. Svou argumentaci založil jednak na rozdílném charakteru práv zaručených Listinou. Zatímco čl. 11 spadá pod základní lidská práva a svobody, která lze omezit jen zákonem, pokud je to navíc v jednotlivých člancích stanoveno, oproti tomu čl. 26 odst. 3 a čl. 30 jsou právy, která jsou upravena a podrobnosti stanoveny přímo zákonem. Uvedl, že § 37 odst. 1 není v rozporu s čl. 26 odst. 1 Listiny zakotvujícím právo na svobodnou volbu povolání, neboť se netýká svobodné volby povolání, neupravuje charakter pracovněprávních vztahů a podmínky pro jejich uzavírání, nýbrž pouze stanoví, za jakých podmínek se dávka důchodového pojištění vyplácí. Rozpor nebyl shledán ani s čl. 30 Listiny, s právem na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří, neboť sám odst. 3 tohoto článku odkazuje na zákon, kterým je zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Soud neshledal ani rozpor s čl. 11 Listiny, neboť k dávce důchodového pojištění nemá pojištěnec vztah vlastnictví, nejedná se o vlastnické právo k dávce, nýbrž pouze o osobní právo na její výplatu. Pro přiznání vlastnosti vlastnického práva jí navíc chybí právo dispoziční. Vypořádal se i s možným zásahem do práva na vzdělání a přístupu ke studiu, zaručeným čl. 33 Listiny. Rovněž soud neshledal diskriminační charakter § 37 odst. 1 zákona a tedy porušení čl. 1, 3 a 4 Listiny. Nijak neomezuje pracovněprávní vztahy, neboť pouze stanoví, v jakých případech se přiznaná dávka vyplácí či nikoli. Neshledal rovněž, že by diskriminační charakter měly zvláštní právní předpisy, u nichž nelze pracovněprávní vztah uzavřít na dobu určitou a proto se § 37 odst. 1 zákona s podmínkou přípustnosti souběhu u těchto kategorií zaměstnanců neuplatní.

Protože soud neshledal, že by § 37 odst. 1 zákona měl diskriminační charakter, vypořádal se i s námitkou tvrzeného porušení komunitárního práva v podobě jeho směrníc.

Rozpor se směrnicemi není dán, neboť § 37 odst. 1 neupravuje pracovněprávní vztahy a není ani v rozporu s obecným principem práva Evropské unie. Princip zákazu diskriminace na základě věku se vztahuje k uzavírání pracovněprávních vztahů, přičemž § 37 odst. 1 upravuje podmínky pro výplatu dávky důchodového pojištění a netýká se vlastního pracovněprávního vztahu.

Ani námitka rozpornosti § 37 odst. 1 zákona s mezinárodněprávními dokumenty a přijatými závazky České republiky nebyla shledána důvodnou. Jedná se o deklaratorní závazky směřující ke smluvním státům a nevztahují se přímo ke stanovení podmínek za kterých se přiznané dávky důchodového pojištění nevyplácejí. Přistupující státy podle nich mají začlenit do svého vnitrostátního zákonodárství prostředky vedoucí ke zvýšení možnosti seniorů na lepší životní podmínky, zachování jejich zařazení ve společnosti a vedení aktivního života. Soud opět uvedl, že § 37 odst. 1 zákona není ustanovením diskriminačním, nýbrž ustanovením, které jen stanoví podmínky pro výplatu již přiznané dávky. S ohledem na tyto skutečnosti soud žalobu zamítl.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel včasnou kasační stížnost, v níž napadl nesprávné posouzení právní otázky soudem v předchozím řízení a namítl vady řízení před soudem, mající za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Stěžovatel vytkl soudu, že nesprávně posoudil dopad § 37 odst. 1 zákona, který zcela zjevně reguluje pracovněprávní vztahy, do nichž vstupují osoby důchodového věku a proto bylo třeba dané ustanovení posoudit i z hledisek kladených komunitárním právem. Namítl proto nesprávný právní závěr soudu, podle něhož se § 37 odst. 1 zákona použije jen pro stanovení podmínky pro výplatu dávky. Má rovněž za to, že soud pochybil při konstatování, že § 37 odst. 1 není diskriminační. Podle stěžovatele je § 37 odst. 1 zákona nesouladný s komunitárním právem, jeho směrnicemi a obecným principem zákazu diskriminace na základě věku, a pro uvedený rozpor jej nebylo možné aplikovat.

Stěžovatel též napadl právní závěry, v nichž soud neshledal rozpor a nesoulad § 37 odst. 1 zákona s ústavním pořádkem České republiky a nehledal jej diskriminačním. Upozornil, že je oprávněn domáhat se vyslovení nesouladu § 37 odst. 1 zákona s právy podle čl. 26 odst. 3 a 30 odst. 1 Listiny nikoli jen skrze meze zákonů, které je provádějí podle čl. 41 Listiny, ale také i skrze porušení hranic podle čl. 4 Listiny, podle něž oprávnění zákonodárce stanovit zákonné limity hospodářských, sociálních a kulturních práv v rámci prováděcích zákonů není neomezené, ale vždy je limitováno právě dotčeným čl. 4 a dalšími obecnými principy Listiny. Vytkl, že soud chybně posuzoval možný zásah do čl. 11 Listiny z důvodu, který stěžovatel v žalobě nenamítl a tvrzený žalobní důvod opominul, neboť namítl zásah do práva garantovaného čl. 11 Listiny v souvislosti se zásahem do smluvní svobody a ochrany svobody smluvní vůle jako derivátu ústavní ochrany vlastnického práva a neopodstatněným zásahem do smluvní svobody subjektů pracovněprávního vztahu. Ustanovení § 37 odst. 1 zákona bezprostředně zasahuje do práva stran svobodně uzavřít smlouvu, včetně práva svobodně stanovit podmínky takto uzavírané smlouvy. Skutečnost, že soud opomenul stěžovatelem tento uplatněný důvod, je vadou, která může mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Poukázal, že § 37 odst. 1 zákona zakládá neodůvodněnou diskriminaci mezi jednotlivými skupinami pracujících důchodců, čímž napadá opačné právní posouzení této otázky soudem.

Jako vadu řízení před soudem namítl, že soud zcela opomenul zabývat se tvrzeným porušením Úmluvy o diskriminaci č. 465/1990 Sb., ač na ni stěžovatel v žalobě výslovně upozornil. Rovněž uvedl rozpor § 37 odst. 1 zákona s čl. 4 Dodatkového protokolu

k Evropské sociální chartě č. 15/2000 Sb. m. s., který je mezinárodní smlouvou v režimu čl. 10 Ústavy s aplikační předností v případě rozpornosti vnitrostátní úpravy a úpravy dané mezinárodní smlouvou. S ohledem na tyto skutečnosti stěžovatel navrhl, aby rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 19. 4. 2006, č. j. 2 Cad 105/2005 - 43, byl zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Kasační stížnost je podle § 102 s. ř. s. přípustná a stěžovatel v ní uplatňuje důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán, pokud neshledá vady, k nimž by s ohledem na § 109 odst. 3 s. ř. s. byl povinen přihlédnout z úřední povinnosti.

Stěžovatel uplatnil důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle něhož lze kasační stížnost podat z důvodu nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky spočívá v tom, že je na správně zjištěný skutkový stav aplikována nesprávná právní norma, popřípadě je aplikována správná právní norma, která je však nesprávně vyložena. Ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu nepřezkoumatelnosti rozhodnutí soudu prvního stupně, která může spočívat v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě též v jiné vadě řízení, mohla-li mít tato vada za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé.

Kasační stížnost není důvodná.

Soud prvního stupně dospěl ke správnému výroku rozhodnutí, pokud žalobu zamítl, Nejvyšší správní soud však považuje za vhodné blíže doplnit právní názor Městského soudu v Praze. Nejvyšší správní soud se zabýval námitkou, podle níž měl soud prvního stupně při správném posouzení právní otázky přiznat § 37 odst. 1 zákona vlastnost ustanovení regulující pracovní právní vztahy a proto jej podrobit zkoumání a posoudit z hledisek zákazu a nepřipustnosti diskriminace vyjádřené v pramenech komunitárního práva. Městský soud v Praze podle názoru Nejvyššího správního soudu správně posoudil význam, úlohu a dopad § 37 odst. 1 zákona, který upravuje podmínky přípustnosti výplaty dávky již přiznané. Uvedený § 37 odst. 1 zákona je regulativem právních vztahů sociálního zabezpečení v oblasti důchodového pojištění. Účelem právní regulace je stanovení dávek důchodového pojištění pro pojištěné oprávněné osoby v případě, že nastane zákonem předvídaná sociální událost a jsou-li rovněž splněny další zákonem požadované podmínky. Právní úprava nereguluje pracovní právní vztahy a nedopadá na ně ani zprostředkovaně. Pokud § 37 odst. 1 zákona stanoví podmínku pro výplatu přiznaných dávek důchodového pojištění v podobě existence pracovního vztahu sjednaném na dobu určitou, pak tímto nejsou dotčeny pracovní právní vztahy, nedochází k jejich vzniku, změně nebo zániku. Zákon toliko upravuje podmínku, při jejímž splnění je přípustný souběh výplaty dávky důchodového pojištění v podobě starobního důchodu a příjmu z výdělečné činnosti. Je dáno na výběr pojištěnému, kterému byl přiznán starobní důchod, zda bude pobírat dávku důchodového pojištění v souběhu s příjmem z výdělečné činnosti za existence pracovního vztahu na dobu určitou, nebo případně zůstane v pracovním vztahu na dobu neurčitou bez současného nároku na výplatu přiznané dávky. Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že se tato podmínka nikterak nedotýká vlastního nároku na dávku důchodového pojištění. Účelem zákona a dávek důchodového pojištění v podobě starobního důchodu je minimalizovat negativní následky snížení výdělečné činnosti pojištěných osob v důsledku dovršení důchodového věku, kteří tak ukončují svůj aktivní ekonomický život. Je sociálně spravedlivé, aby ti, kteří hodlají ve výdělečné činnosti, bez jakéhokoli časového omezení, pokračovat nadále, ač sami

již splnili podmínky nároku na dávku, výplatu dávky neobdrželi. Účel zákona by se v tomto případě zjevně míjel svým posláním na straně jedné a reálnou skutečností na straně druhé. Soud proto nepochybil, když neshledal rozpor § 37 odst. 1 zákona s předpisy a principy komunitárního práva regulujícími pracovněprávní vztahy.

Za vhodné považuje přitom Nejvyšší správní soud upozornit na právní úpravu obsaženou v § 34 odst. 2 zákona regulující výši starobního důchodu pojištěnce, který po vzniku nároku na starobní důchod vykonává výdělečnou činnost a nepobírá při tom starobní ani plný invalidní důchod. Po vzniku nároku na starobní důchod se v takovém případě pojištěnci procentní výměra starobního důchodu zvyšuje o 1,5 % výpočtového základu za každých 90 kalendářních dnů této výdělečné činnosti. Oproti tomu podle § 34 odst. 1 zákona výše procentní výměry starobního důchodu, na který vznikl nárok podle § 29 zákona, činí za každý celý rok pojištění (zdůrazňuje Nejvyšší správní soud) získané do vzniku nároku na tento důchod 1,5 % výpočtového základu měsíčně. Nejvyšší správní soud proto dodává, že právní úprava je v tomto hledisku výhodnější pro pojištěnce, kteří získali nárok na starobní důchod, ale jeho dávky nepobírají, protože nesplňují podmínky § 37 odst. 1 z důvodu pokračování ve výdělečné činnosti na dobu neurčitou, neboť jim rychleji narůstá výše procentní výměry starobního důchodu. I z tohoto dalšího důvodu nemůže Nejvyšší správní soud přijmout stěžovatelovy důvody namítající jeho diskriminaci a znevýhodňování.

Ke stížnostní námitce spočívající v nesprávném posouzení zásahu do ústavně zaručených základních práv a svobod se Nejvyšší správní soud ztotožňuje se závěry soudu prvního stupně, které však blíže doplňuje. Není pravdou, jak tvrdí stěžovatel, že soud vyjádřil neoprávněnost stěžovatele v domáhání se nesouladu § 37 odst. 1 zákona s právy uvedenými v čl. 26 odst. 3 a 30 odst. 1 Listiny, kterých se lze dovolat podle čl. 41 odst. 1 Listiny pouze v mezích zákonů, které je provádějí. Soud prvního stupně pouze poukázal na rozdílný charakter a rozdílnou možnost omezení (zásahu) práva obsaženého v čl. 11 a práv z čl. 26 odst. 3 a 30 odst. 1 Listiny. Uvedl, že zatímco omezit vlastnické právo garantované čl. 11 Listiny lze pouze zákonem a pouze v případě, kdy toto omezení v jednotlivých člancích přípouští, oproti tomu práva z čl. 26 odst. 3 a 30 odst. 1 Listiny vyžadují svou konkretizaci skrze zákon. Pouze uvedl, že § 37 odst. 1 se nedotýká pracovněprávních vztahů, nýbrž upravuje, za jakých podmínek se dávka důchodového pojištění pojištěnci vyplácí. Nejvyšší správní soud proto dodává, s ohledem na jím podanou charakteristiku účelu dávek starobního důchodu, že právo na hmotné zabezpečení není možné vykládat zcela absolutně a to tak, že výplatu dávky získá každý, kdo splňuje zákonné podmínky věku a potřebné doby pojištění podle § 29 zákona, nýbrž jen ten, u něhož navíc poklesla ekonomická aktivita zcela, nebo se její pokles předpokládá i skrze existenci pracovněprávního vztahu na dobu určitou, kdy po jejím uplynutí může dojít k ukončení ekonomické aktivity a výdělečné činnosti. Nejvyšší správní soud neshledal nesprávné právní posouzení soudem prvního stupně ani u otázky rozdílného zacházení s různými skupinami zaměstnanců, kteří pracovněprávní vztah na dobu určitou podle zvláštního zákona uzavřít nemohou a proto od nich nelze spravedlivě požadovat, aby vyhověli podmínkám souběhu výplaty dávek starobního důchodu a příjmů z výdělečné činnosti. Ustanovení § 37 odst. 1 zákona tak ani podle Nejvyššího správního soudu nezakládá neodůvodněnou diskriminaci mezi jednotlivými skupinami pojištěných osob (pracujících důchodců). Pokud jedna skupina pojištěných může přejít na pracovněprávní vztah na dobu určitou a ponechat si vyplacené dávky a současně příjem z výdělečné činnosti, pak by v důsledku neexistence jiného přístupu byla diskriminována skupina pojištěných, kteří podle zvláštních zákonů pracovněprávní vztah na dobu určitou uzavřít nemohou. Vlastní výběr, jakých skupin se tato úprava týká, je věcí úvahy zákonodárce. Nejvyšší správní soud proto rovněž odkazuje na nálezy Ústavního soudu ze dne

21. 3. 2003, sp. zn. Pl. ÚS 15/02, publikovaný pod č. 40/2003 Sb., kde se uvádí, že určitá zákonná úprava, zvýhodňující jednu skupinu osob oproti jiným, nemůže být sama o sobě bez dalšího označena za diskriminační. Zákonodárce má určitý prostor k úvaze, zda určité preferenční zacházení zakotví. Musí přitom dbát, aby zvýhodňující přístup byl založen na objektivních a rozumných důvodech (legitimní cíl zákonodárce) a aby mezi tímto cílem a prostředky k jeho dosažení (právní výhody) existoval vztah přiměřenosti. Ne každé nerovné zacházení s různými subjekty lze kvalifikovat jako porušení principu rovnosti, tedy jako protiprávní diskriminaci jedněch subjektů ve srovnání se subjekty jinými. Aby k porušení došlo, musí být splněno několik podmínek: s různými subjekty, které se nacházejí ve stejné nebo srovnatelné situaci, se zachází rozdílným způsobem, aniž by existovaly objektivní a rozumné důvody pro uplatněný rozdílný přístup.

Na rozdíl od soudu prvního stupně zastává Nejvyšší správní soud právní názor, že předmětným § 37 odst. 1 zákona není nijak dotčena zásada autonomie vůle vyjadřovaná v oblasti závazkověprávních vztahů jako zásada smluvní svobody. Uvedené ustanovení nezasahuje do práva stran svobodně uzavřít smlouvu, včetně práva svobodně stanovit obsah takto uzavírané smlouvy. Pouze upravuje podmínky, za kterých dojde či nedojde k výplatě dávky starobního důchodu. Chce-li pojištěná osoba, již byl přiznán starobní důchod dále pobírat příjmy z výdělečné činnosti, její svoboda a autonomie není zasažena, pouze limitována zákonnými podmínkami požadujícími existenci pracovněprávních vztahů uzavřených na dobu určitou. Pojímá-li stěžovatel smluvní svobodu za součást projevu vlastnického práva, pak Nejvyšší správní soud s ohledem na závěry učiněné výše sděluje, že k zásahu ani k porušení čl. 11 Listiny nedošlo a daný § 37 odst. 1 zákona není v rozporu ústavním pořádkem České republiky.

K poslednímu stížnostnímu důvodu Nejvyšší správní soud uvádí, že nebylo chybou, pokud soud prvního stupně přiznal čl. 4 Dodatkového protokolu k Evropské sociální chartě vyhlášeném sdělení Ministerstva zahraničních věcí pod č. 15/2000 Sb. m. s. deklaratorní charakter. Není pravdou, že dané ustanovení čl. 4 má povahu mezinárodní smlouvy podle čl. 10 Ústavy s právem aplikační přednosti, i když je součástí vnitrostátního právního řádu. Soud nepochybil, když nepřiznal mezinárodní smlouvě, resp. konkrétně jejímu čl. 4, právo aplikační přednosti. Čl. 10 Ústavy přiznává aplikační přednost vyhlášeným, mezinárodněprávně závazným a ratifikovaným mezinárodním smlouvám, včetně jejich jednotlivých smluvních ustanovení, která mají tzv. self-executing povahu. Mezinárodní smlouva, případně její jednotlivé smluvní ustanovení, je self-executing povahy, pokud je určena přímo jednotlivcům pod jurisdikcí veřejné moci státu a tito z ní mohou přímo, bezpodmínečně, jasně a určitě odvodit svá práva. Pokud je však z uvedeného textu mezinárodní smlouvy zřejmé, že primárně zavazuje smluvní státy k přijetí právní úpravy a přizpůsobení vnitrostátního zákonodárství požadavkům mezinárodní smlouvy, pak self-executing povahu nemá a nemá proto ani aplikační přednost. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že čl. 4 Dodatkového protokolu k Evropské sociální chartě není self-executing povahy a proto nebylo pochybením soudu, pokud takto argumentoval. Stížnostní námitka vytykající vadu řízení před soudem, kdy se soud opomněl vypořádat s namítaným rozporem s Úmluvou o diskriminaci č. 465/1990 Sb., je sice vadou řízení, nicméně nikoli takového významu, aby způsobila nezákonnost rozhodnutí soudu a pro níž by Nejvyšší správní soud byl nucen rozhodnutí soudu zrušit a věc vrátit k dalšímu řízení. Opačný přístup by byl v rozporu se zásadou zákazu brojení opravnými prostředky jen proti důvodům rozhodnutí soudu, promítnutou také v § 104 odst. 2 *in fine* s. ř. s., jakož i se zásadou hospodárnosti řízení. Výjimkou by byl případ, kdy by užitě důvody rozhodnutí činily nepřezkoumatelným a byl by dán důvod k jeho zrušení pro tuto vadu – to však Nejvyšší správní soud v souzené věci

neshledal. Nejvyšší správní soud uvádí, že § 37 odst. 1 zákona nemá diskriminační charakter a tudíž není ani v rozporu s Úmluvou o diskriminaci č. 465/1990 Sb. Kromě toho Nejvyšší správní soud sděluje, že věcným rozsahem tato mezinárodní smlouva dopadá na pracovněprávní vztahy, nikoli na oblast právních vztahů sociálního zabezpečení a důchodového pojištění. Nad to nemá self-executing povahu, tudíž nemohlo být případně využito pravidlo aplikační přednosti podle čl. 10 Ústavy. I přes toto formální pochybení cítí Nejvyšší správní soud potřebu vyjádřit, že podle čl. 95 odst. 1 Ústavy je soudce při svém rozhodování vázán zákonem a mezinárodní smlouvou, která je součástí právního řádu.

Nejvyšší správní soud dospěl ze všech uvedených důvodů k závěru, že důvody kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. nejsou dány a proto kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s., neboť neúspěšnému žalobci náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalované v dané věci náhradu nákladů řízení podle zákona nelze přiznat.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. února 2007

JUDr. Marie Součková
předsedkyně senátu

